

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Nowe stanowiska rzadkich i ciekawych gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce

Author: Grzegorz Gierlasiński, Grzegorz Kolago, Tomasz Rutkowski, Artur Tazsakowski, Tomasz Klejdysz, Jarosław Regner i in.

Citation style: Gierlasiński Grzegorz, Kolago Grzegorz, Rutkowski Tomasz, Tazsakowski Artur, Klejdysz Tomasz, Regner Jarosław i in. (2018). Nowe stanowiska rzadkich i ciekawych gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. "Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica" (vol. 12 (2018), s. 65-73), doi 10.5281/zenodo.1468897

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Nowe stanowiska rzadkich i ciekawych gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce

GRZEGORZ GIERLASIŃSKI^{1*}, GRZEGORZ KOLAGO², TOMASZ RUTKOWSKI³, ARTUR TASZAKOWSKI⁴, TOMASZ KLEJDYSZ⁵, JAROSŁAW REGNER⁶, MAREK FIEDOR⁷, TOMASZ RAKOCZY⁸, PRZEMYSŁAW ŻURAWLEW⁹

¹ ul. Doliny Miętusiej 27/44, 43-316 Bielsko-Biała; ² ul. Czarnieckiego 5/8, 30-536 Kraków;

³ Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań;

⁴ Katedra Zoologii, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Bankowa 9, 40-007 Katowice; ⁵ Centrum Badań Rejestracyjnych Agrochemikaliów IOR-PIB, ul. Węgorka 20, 60-318 Poznań; ⁶ ul. Słowackiego 13/5, 49-300 Brzeg; ⁷ Stowarzyszenie Górecki Klub Przyrodniczy, Zalesie 12, 43-436 Górk Wielkie; ⁸ Witkowiec, ul. Winogronowa 10, 32-650 Kęty; ⁹ Żbiki 45, 63-304 Czermin

*autor do korespondencji: ggierlas@gmail.com

Abstract. [New records of rare and interesting species of terrestrial true-bugs (Hemiptera: Heteroptera) in Poland]. New records of true-bugs interesting and rarely collected in Poland are presented, i.e. *Actinonotus pulcher* (Herrich-Schaeffer, 1835) – the third record in Western Beskidy, *Aradus truncatus* Fieber, 1860 – new to Upper Silesia, *Ceraleptus gracilicornis* (Herrich-Schaeffer, 1835) – the second record in Eastern Beskidy, *Chilacis typhae* (Perris, 1857) – new to Kraków-Wieluń Upland, *Deraeocoris flavilinea* (A. Costa, 1862) – new to Lower Silesia, *Deraeocoris olivaceus* (Fabricius, 1777) – new to Western Beskidy, *Empicoris culiciformis* (De Geer, 1773) – the second record in Wielkopolsko-Kujawska Lowland, *Heterogaster urticae* (Fabricius, 1775) – new to Western Beskidy and Baltic Coast, *Menaccarus arenicola* (Scholtz, 1847) – the second locality in Małopolska Upland, *Orsillus depressus* (Mulsant & Rey, 1852) – new to Western Beskidy, Kraków-Wieluń Upland, and Małopolska Upland, *Oxycarenus lavatae* (Fabricius, 1787) – the second and third records in Poland, *Oxycarenus pallens* (Herrich-Schaeffer, 1850) – the third record in Western Beskidy, *Pinthaeus sanguinipes* (Fabricius, 1781), *Psallus assimilis* Stichel, 1956 – the second locality in Poland, *Pyrrhocoris marginatus* (Kolenati, 1845) – new to Małopolska Upland, *Tropidothorax leucopterus* (Goeze, 1778) – the sixth record in Poland.

Key words: Hemiptera, Heteroptera, true-bugs, faunistics, new records, rarely collected species, distribution, Poland.

W niniejszej pracy zawarto informacje o nowych stanowiskach 16 gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych rzadko oraz bardzo rzadko wykazywanych z terenu Polski. Zebrane okazy znajdują się w kolekcjach pierwszego i czwartego z autorów, niektóre obserwacje udokumentowano fotograficznie.

Aradidae

Aradus truncatus Fieber, 1860

Górny Śląsk: Katowice, Park Leśny (CA56), 21.05.2018, 4 ex., leg. & det. A. Tazsakowski, na wałkach *Salix* sp.

Gatunek znany w Polsce z 9 stanowisk: najstarsze dwa (Przemyśl oraz Ustrzyki Dolne) pochodzą z przełomu XIX i XX wieku (Smreczyński 1908; Lis J.A. 1990a). Następnie, pod koniec XX wieku stwierdzono obecność *A. truncatus* na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego (Lis J.A. 1990b), na Dolnym Śląsku (Heb-

da 1999) oraz w Bieszczadach (Gorczyca i Lis 2000). W ostatnich latach wykazywany częściej – ponownie z Dolnego Śląska (Tazsakowski i Szczepański 2015) i Beskidu Wschodniego (Hebda i in. 2016b), po raz pierwszy z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Roztocza (Hebda i in. 2016b) oraz Sudetów Wschodnich (Zając 2016). **Gatunek nowy dla Górnego Śląska.**

Artheneidae

Chilacis typhae (Perris, 1857)

Górny Śląsk: Miejsce k. Spytkowic (CA94), 20.08.2016, 2 ex., leg. & det. G. Kolago.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Kraków, Staw Dąbski (DA24), 24.07.2017, 1 ex., leg. & det. G. Kolago, ver. G. Gierlasiński.

Gatunek znany z niespełna dwudziestu stanowisk rozproszonych na terenie całego kraju (Gierlasiński 2018a, b). **Nowy dla Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej.**

Coreidae

Ceraleptus gracilicornis (Herrich-Schaeffer, 1835)

Beskid Wschodni: Przemyśl, rez. Jamy (FA21), 4.05.2018, 1 ex., leg. & det. G. Kolago (ryc. 1).

Wyżyna Małopolska: rez. Owczary (DA88), 24.05.2018, 2 exx., leg. & det. G. Kolago.

Ryc. 1. *Ceraleptus gracilicornis* (fot. G. Kolago) [**Fig. 1.** *Ceraleptus gracilicornis* (photo by G. Kolago)].

Ceraleptus gracilicornis jest pluskwiakiem zasiedlającym otwarte i suche tereny. Pokarmowo związany jest z roślinami z rodziny bobowatych (*Fabaceae*), między innymi karaganą syberyjską (*Caragana arborescens* Lam.), koniczyną różnoogonkową (*Trifolium campestre* Schreb.), koniczyną polną (*Trifolium pratense* L.), lucerną nerkowatą (*Medicago lupulina* L.), czy lucerną siewną (*Medicago sativa* L.) (Lis B. i in. 2008).

Gatunek jak dotąd podawany z Polski pięciokrotnie: z Ojcowskiego Parku Narodowego (Chłond i Górczyca 2009), Zakopanego (Smreczyński 1954), Łabuń na Roztoczu (Strawiński 1960), Tomic w Beskidzie Zachodnim (Stroiński 2001), a ostatnio z Lipinek w Beskidzie Wschodnim (Taszakowski i Górczyca 2018).

Heterogasteridae

Heterogaster urticae (Fabricius, 1775)

Beskid Zachodni: Bielsko-Biała, Dolina Gościnną (CA51), 29.08.2014, 1 ex., 16.06.2018, 2 exx., leg. & det. G. Gierlasiński.

Pobrzeże Bałtyku: Rowy (XA35), 23.04.2018, 2 exx., leg. T. Rakoczy, det. G. Gierlasiński.

Gatunek mający w kraju ponad 50 stanowisk (Gierlasiński 2018a, b). **Nowy dla Beskidu Zachodniego i Pobrzeża Bałtyku.**

Lygaeidae

Orsillus depressus (Mulsant & Rey, 1852)

Beskid Zachodni: Szczyrk (CA50), 25.09.2016, liczny, na żywotniku *Thuja* sp., leg. & det. G. Kolago.

Dolny Śląsk: Brzeg (XS73), 14.04.2018, 1 ex., 24.04.2018, 1 ex., 17.05.2018, 1 ex., leg. J. Regner, det. G. Gierlasiński.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Kraków (DA24), 27.09.2016, w pobliżu rezerwatu Bonarka, liczny, na żywotniku *Thuja* sp., 29.09.2016, liczny, na żywotniku *Thuja* sp., leg. & det. G. Kolago.

Wyżyna Małopolska: rez. Polana Polichno (DA69), 7.08.2018, 3 exx., leg. & det. G. Kolago.

Gatunek podawany z Polski sześciokrotnie: z Wyżyny Lubelskiej, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (Korcz 2010) oraz Dolnego Śląska (Hebda i in. 2016a; Lis B. 2017). **Nowy dla Beskidu Zachodniego, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Wyżyny Małopolskiej.**

Tropidothorax leucopterus (Goeze, 1778)

Beskid Zachodni: Tylmanowa (DV58), 7.06.2018, 1 ex. (imago) oraz kilkanaście larw w różnych stadiach rozwojowych (ryc. 2), 3.08.2018, 8 exx., przy skale „Baszta”, leg. & det. G. Kolago, 9.08.2018, 2 exx., leg. & det. G. Gierlasiński.

Tropidothorax leucopterus jest pluskwiakiem związanym pokarmowo z różnymi roślinami z rodziny trojeściowatych (*Asclepiadaceae*) (Péricart 1998; Wachmann i in. 2007), a w zachodniej i środkowej Europie występuje na ciemniżyku biało kwiatowym (*Vincetoxicum hirsutinaria* Medik.) oraz trojeści amerykańskiej (*Asclepias syriaca* L.) (Kment i in. 2009).

Z Polski wykazany jak dotąd zaledwie pięć razy: z Krakowa (Stobiecki 1886, 1915; Smreczyński 1906), z Krzyszkowic (Stobiecki 1915) oraz z Kobylan i z Bolechowic (Smreczyński 1954). Ogólnikowo z Galicji Zachodniej podawał ten gatunek Łomnicki (1882). Stanowisko z Kobylan podał Smreczyński (1954) bez dokładnej daty, ostatnie znane pochodzi zatem sprzed niemal 100 lat, z roku 1919 (Smreczyński 1954).

Wszystkie osobniki z Tylmanowej obserwowano i zebrano na macierzance (*Thymus* sp.), najprawdopodobniej na macierzance zwyczajnej (*Thymus pulegioides* L.). Jak dotąd przedstawiciele rodzaju *Thymus* nie byli podawani jako rośliny żywicielskie larw, a nawet jako miejsce żerowania imagines, które wiosną i późnym latem obserwowane były na roślinach należących do wielu rodzin (*Lamiaceae*, *Gentianaceae*, *Rosaceae*).

Przeprowadzone obserwacje świadczą, że macierzanka stanowi roślinę żywicielską *T. leucopterus*. Liście na których przebywała kolonia larw posiadają

charakterystyczne nekrozy (ryc. 2) będące efektem ich żerowania (Kment i in. 2009).

Ryc. 2. *Tropidothorax leucopterus* (fot. G. Kolago) [Fig. 2. *Tropidothorax leucopterus* (photo by G. Kolago)].

Miridae

Actinonotus pulcher (Herrich-Schaeffer, 1835)

Beskid Zachodni: Stryszawa, Opaczne (CA90), 1.05.2018, 1 ex., leg. & det. G. Gierlasiński, las świerkowy, wypatrzony na spodniej stronie liścia w warstwie podszytu.

Biologia i występowanie tego gatunku w Polsce zostało dokładnie omówione w pracy Burego i Mazepy (2014). Prezentowane stanowisko, trzecie w Beskidzie Zachodnim, potwierdza obecność tego pluskwiaka w rejonie Babiej Góry.

Deraeocoris flavilinea (A. Costa, 1862)

Dolny Śląsk: Śmiechowice (XS84), 10.06.2018, 1 ex., leg. J. Regner, det. G. Gierlasiński.

Biologia i występowanie tego gatunku w Polsce zostało omówione w dwóch pracach (Gierlasiński 2015; Gierlasiński i Dubiel 2017). **Nowy dla Dolnego Śląska.**

Deraeocoris olivaceus (Fabricius, 1777)

Beskid Zachodni: Bielsko-Biała, Dolina Gościńska (CA51), 02.07.2014, 1 ex., leg. & det. G. Gierlasiński.

Gatunek znany w Polsce z niespełna 20 stanowisk skoncentrowanych głównie w południowej części kraju (Gorczyca 2007). **Nowy dla Beskidu Zachodniego.**

Psallus assimilis Stichel, 1956

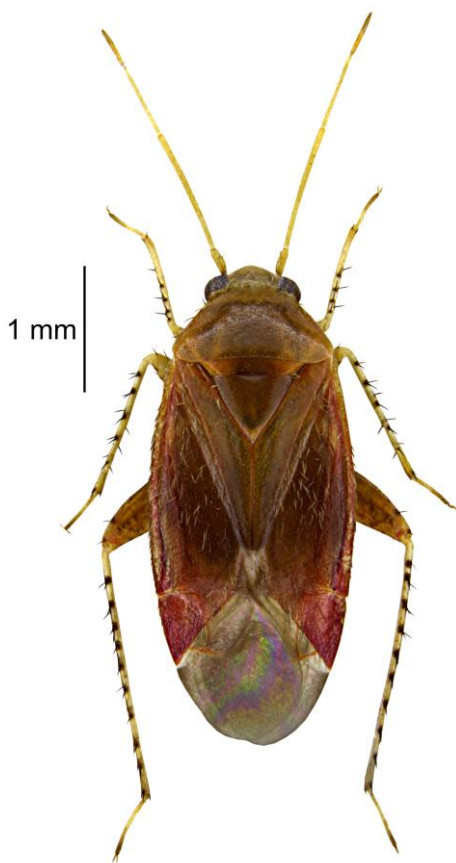
Beskid Zachodni: Leszna Górna, Góra Tuł (CA30), 21.05.2018, 2 exx., leg. & det. G. Gierlasiński, ver. B. Lis, wyczerpakowany z niższych partii drzew.

Gatunek znany w Polsce tylko z jednego stanowiska, z Wrocisławic (XS06) na Dolnym Śląsku (Lanzke i Polentz 1942).

Biologia oraz dokładny opis cech morfologicznych wraz ze zdjęciami aparatu kopolacyjnego samca zostały przedstawione w pracy węgierskich autorów (Korányi i in. 2018) stwierdzających *P. assimilis* po raz pierwszy na Węgrzech.

Warto w tym miejscu zauważyć, iż klucz do oznaczania pluskwiaków z rodzaju *Psallus* występujących w Polsce (Gorczyca 2004) może prowadzić do błędnych oznaczeń. *P. assimilis* w tym kluczu znajduje się w grupie gatunków, do których prowadzi następujący warunek: „uda czarne lub czerwone jedynie w części szczytowej jasne”, co jest sprzeczne z opisem podanym przez węgierskich autorów oraz z ubarwieniem odnóży samców tego gatunku odłowionych na Górze Tuł.

Samice *P. assimilis* posiadają bowiem żółtawe uda z brązową częścią nasadową, natomiast uda samców są brązowawe z żółtawą częścią wierzchołkową (ryc. 3, za Gierlasińskim i Taszakowskim 2018). Ponadto u obu płci tylne uda pokryte są brązowymi plamkami. Aedeagus samca odłowionego w Lesznej Górnej zaprezentowano poniżej (ryc. 4). **Gatunek nowy dla Beskidu Zachodniego.**

Ryc. 3. Samiec *Psallus assimilis*; Belgia, Mechelen, leg. & det. B. Aukema (fot. A. Tazsakowski & G. Gierlasiński) [**Fig. 3.** male of *Psallus assimilis*; Belgium, Mechelen, leg. & det. B. Aukema (photo by A. Tazsakowski & G. Gierlasiński)].

Ryc. 4. *Psallus assimilis*, aedeagus (fot. G. Gierlasiński) [**Fig. 4.** *Psallus assimilis*, aedeagus (photo by G. Gierlasiński)].

Oxycarenidae

Oxycarenus pallens (Herrich-Schaeffer, 1850)

Beskid Zachodni: Kozy, Kamieniołom (CA62), 7.05.2018, 1 ex., leg. & det. G. Gierlasiński, wyczerpakowany ze skąpej roślinności przy ścianie kamieniołomu.

Gatunek podany jak dotąd siedmiokrotnie z naszego kraju: z Beskidu Wschodniego (Tazsakowski i Gorczyca 2018) i Zachodniego (Lis B. i Dubiel 2013; Tazsakowski i Kolak 2015) oraz z Dolnego Śląska (Lis B. 2017). **Prezentowane stanowisko jest trzecim w Beskidzie Zachodnim.**

Oxycarenus lavaterae (Fabricius, 1787)

Beskid Zachodni: Cieszyn, Las Bielowiec (CA31), 21.08.2018, 1 ex., leg. M. Fiedor, det. G. Gierlasiński.

Dolny Śląsk: Brzeg (XS73), 13.08.2018, 8 exx., park w centrum miasta, leg. J. Regner, det. G. Gierlasiński.

Biologia i występowanie tego gatunku w Polsce zostało omówione w pracy Hebdy i Olbrychta (2016). Wtedy również podano pierwsze stanowisko tego gatunku w Polsce. **Gatunek nowy dla Beskidu Zachodniego i Dolnego Śląska.**

Pentatomidae

Menaccarus arenicola (Scholtz, 1847)

Wyżyna Małopolska: Wełecz k. Buska Zdroju (DA79), 12.07.2018, 2 exx., nimfy (ryc. 5), obserwacja G. Kolago, det. A. Itczak; 7.08.2018, 9 exx. (7 imagines, 2 nimfy), obserwacja G. Kolago (ryc. 6).

Gatunek rzadko odławiany w naszym kraju, znany z zaledwie 10 stanowisk (Lis J.A. 1990c; Gierlasiński 2018a, b). Na Wyżynie Małopolskiej podany jak dotąd tylko raz, z Gór Pińczowskich (Lis B. i Lis J.A. 2009).

Ryc. 5. *Menaccarus arenicola*, nimfa (fot. G. Gierlasiński) [**Fig. 5.** *Menaccarus arenicola*, nymph (photo by G. Gierlasiński)].

Pinthaeus sanguinipes (Fabricius, 1781)

Beskid Zachodni: Mieszna (CA61), 31.07.2016, 1 ex., leg. & det. G. Gierlasiński.

Pobrzeże Bałtyku: Rowy (XA35) , 23.04.2018, 1 ex., leg. T. Rakoczy, det. G. Gierlasiński.

Nizina Sandomierska: rez. Wielkie Błoto (DA44), 20.05.2015, 1 ex., obserwacja G. Kolago.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Wola Mokrzecka (CB93), 25.07.2018, 1 ex., obserwacja G. Kolago.

Gatunek mający w kraju niespełna 30 stanowisk (Lis J.A. 1990c; Gierlasiński 2018a, b), jednak nieodławiany zbyt często.

Ryc. 6. *Menaccarus arenicola*, imago (fot. G. Gierlasiński) [**Fig. 6.** *Menaccarus arenicola*, imago (photo by G. Gierlasiński)].

Pyrrhocoridae

Pyrrhocoris marginatus (Kolenati, 1845)

Wyżyna Małopolska: Morsko (DA65), 13.04.2016 , 1 ex., obserwacja G. Kolago.

Gatunek podany jak dotąd jedynie tylko z Dolnego (Lis B. 2001, 2017; Tazsakowski i in. 2017) i Górnego Śląska (Tazsakowski i in. 2017; Gierlasiński i Regner 2018). *Nowy dla Wyżyny Małopolskiej.*

Reduviidae

Empicoris culiciformis (De Geer, 1773)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Sierosław (XU10); leg. T. Klejdysz, det. T. Klejdysz, ver. G. Gierlasiński, 20.04.2018, 1 ex. (ryc. 7), ogródki działkowe, na składowanym pod zadaszeniem drewnie opałowym, gdzie prawdopodobnie polował na liczne w tym miejscu Psocoptera.

Wszystkie gatunki rodzaju *Empicoris* Germar, 1839 są drapieżnikami o bardzo smukłej budowie ciała. *E. culiciformis* można odróżnić od pozostałych, występujących w Polsce gatunków, po obecności ciemnych pierścieni na czułkach i odnóżach, które są

szersze od jasnych pierścieni oraz tylnej krawędzi przedplecza bez skierowanego do przodu kolca (Cmoluchowa 1978).

Empicoris culiciformis znany jest w Polsce z 18 stanowisk rozrzuconych po całym kraju (Gierlasiński 2018a, b), jednak z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany był jak dotąd tylko raz, przeszło 100 lat temu z Brudzynia (XU65) przez Szulczewskiego (1913).

Ryc. 7. *Empicoris culiciformis* (fot. T. Klejdysz) [**Fig. 7.** *Empicoris culiciformis* (photo by T. Klejdysz)].

Scutelleridae

Phimodera humeralis (Dalman, 1823)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Bydgoszcz, Fordon (CD09), 19.06.2018, 6 exx., leg. & det. T. Rutkowski; Łęczycza (XT29), 12.07.1921, 1 ex.; Kątnik k. Łęczycy

(XT29), 24.08.1925, 1 ex.; Krosinko (XT28), 3.09.1929, 2 exx.; Mosina, Czarnokurz (XT29), 12.07.1921, 1 ex.; Puszczykowo, Niwka (XT29), 17.07.1938, 1 ex.; Puszczykówko (XT29), 29.07.2018, 1 ex., leg. & det. G. Gierlasiński; Gizałki (XT97), leg. G. Gierlasiński, T. Rutkowski & P. Żurawlew, det. G. Gierlasiński, 21.04.2018, 11 exx., wydmy śródlądowe.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Pustynia Błędowska (CA97), 12.07.2017, 3 exx., 17.06.2018, 1 ex., obserwacja G. Kolago; Olkusz, Zagaje (DA07), 21.07.2018, 1 ex., obserwacja G. Kolago; Jaroszewiec Olkusi (DA07), 21.07.2018, 1 ex., obserwacja G. Kolago.

Przedstawiciele rodzaju *Phimodera* Germar, 1839 prowadzą raczej skryty tryb życia, przebywając najczęściej pod kamieniami, fragmentami roślin lub zakopując się w piasku (Wachmann i in. 2008; Lis J.A. i in. 2012). *Ph. humeralis* możliwy jest do odróżnienia od pozostałych gatunków dzięki obecności wyrostków na krętarzach przynajmniej ostatniej pary odnóży oraz przedpleczu z wyraźnym kołnierzem za głową. Cechy te zostały bardzo dobrze zilustrowane w pracy Lis J.A. i in. (2012).

Mimo, iż gatunek ten znany jest w Polsce z 40 stanowisk (Lis J.A. i in. 2012; Gierlasiński 2018a, b), nie jest on pospolity, a ostatnia informacja o jego występowaniu na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej [Kowalice (WT10)] pochodzi sprzed prawie 75 lat (Jordan 1944). Pozostałe stanowiska zawarte są w pracach Scholtza (1847), Assmanna (1854), Szulczewskiego (1913) oraz Scholza (1931) i odnoszą się do Brudzynia (XU65), Gorzewa (XU64) i Głogowa (WT72).

W trakcie badań nad składem gatunkowym pluskwiaków i pajaków powiatu pleszewskiego odłowiono w borze sosnowym na wydmach śródlądowych 11 osobników *Ph. humeralis* (dwie różne formy ubarwienia zaprezentowano na ryc. 8). Wszystkie owady zebrano metodą „na upatrzonego” z powierzchni piasku przy kępach szczotliczy siwej (*Corynephorus canescens* L.) w bardzo ciepły, słoneczny dzień (temperatura powyżej 25 °C).

Ponadto w Zbiorach Przyrodniczych Wydziału Biologii (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) odnaleziono sześć okazów tego gatunku zawierających niepublikowane do tej pory stanowiska (ryc. 9). Wszystkie położone są wzdłuż Warty, na terenie lub w okolicach Wielkopolskiego Parku Narodowego. Okazy zostały najprawdopodobniej zebrane przez Szulczewskiego (na etykietach pod okazami brak danych o zbierającym), który w tamtym czasie mieszkał w Puszczykowie. Pozostałe okazy z tego zbioru pochodzą również z okolic Warty i Wielkopolskiego Parku Narodowego, dlatego też etykietę opisaną jako „Krościenko” należy traktować za omyłkowo opisaną i odnosić do miejscowości Krosinko.

Ryc. 8. *Phimodera humeralis*, dwie formy ubarwienia ciała (fot. G. Gierlasiński) [Fig. 8 *Phimodera humeralis*, two forms of body colouration (photo by G. Gierlasiński)].

Ryc. 9. *Phimodera humeralis*, okaz z Krosinka wraz z etykietami wszystkich muzealnych okazów (fot. Sz. Konwerski) [Fig. 9. *Phimodera humeralis*, specimen from Krosinko along with the labels of all museum specimens (photo by Sz. Konwerski)].

Podziękowania

Autorzy pragną podziękować prof. Barbarze Lis za cenne wskazówki i weryfikację oznaczenia *Psallus assimilis*, prof. Jerzemu Błoszykowi za pomoc w uzyskaniu dostępu do okazów z kolekcji Szulczewskiego oraz Stanisławowi Rosadzińskiemu za pomoc w oznaczaniu rośliny żywicielskiej *Tropidothorax leucopterus*.

Piśmiennictwo – References

- Assmann A. 1854. Hemiptera Verzeichnis der bisher in Schlesien aufgefunden wanzenartigen Insecten, *Zeitschrift für Entomologie* **8**: 1–106.
- Bury J., Mazepa J. 2014. Nowe dane o *Actinonotus pulcher* (Herrich-Schaeffer, 1835) (Hemiptera: Heteroptera: Miridae) z południowej Polski. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **8**: 23–28.
- Chłond D., Gorczyca J. 2009. Terrestrial true bugs (Hemiptera, Heteroptera) of the Ojców National Park – origin of fauna. *Annals of the Upper Silesian Museum in Bytom, Entomology* **17**: 5–109.
- Cmoluchowa A. 1978. *Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XVIII. Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, zeszyt 7. Nabidae, Reduviidae i Phymatidae*. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Warszawa, nr 108 serii kluczy, 43 ss.
- Gierlasiński G. 2015. *Deraeocoris flavilinea* (A. Costa, 1862) (Heteroptera: Miridae: Deraeocorinae) w Polsce. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **9**: 45–46.
- Gierlasiński G. 2018a. Analiza rozmieszczenia lądowych pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce na podstawie dotychczasowych danych. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **12**: 1–4.
- Gierlasiński G. 2018b. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl>; dostęp 25.07.2018.
- Gierlasiński G., Dubiel G. 2017. *Deraeocoris flavilinea* (A. Costa, 1862) (Hemiptera: Heteroptera: Miridae) - drugie stanowisko w Polsce. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **11**: 5–6.
- Gierlasiński G., Regner J. 2018. *Eremocoris fenestratus* (Herrich-Schaeffer, 1839) (Heteroptera: Rhyparochromidae) - drugie stanowisko w Polsce wraz z wykazem pluskwiaków różnoskrzydłych zebranych w południowo-zachodniej Polsce. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica*, **12**: 7–12.
- Gierlasiński G., Tazakowski A. 2018. Ikono-grafia. [w:] Gierlasiński G. (red.). *Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski*. <http://www.heteroptera.us.edu.pl>.
- Gorczyca J., Lis J.A. 2000. Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) Bieszczadów. *Monografie Bieszczadzkie* **7**: 191–204.
- Gorczyca J. 2004. *Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XVIII. Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, Zeszyt 6b. Taznikowate – Miridae. Podrodzina Phylinae*. Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, 83 ss.
- Gorczyca J. 2007. *Plant bugs (Heteroptera: Miridae) of Poland. Part I. Subfamilies Isometopinae, Deraeocorinae, Bryocorinae, Orthotylinae, Phylinae*. Catalogus faunae Poloniae (New series), vol 2. Natura optima dux Foundation, Warszawa, 216 ss.
- Hebda G. 1999. Nowe stanowiska rzadkich na terenie Polski pluskwiaków różnoskrzydłych (Insecta: Heteroptera). *Acta entomologica silesiana* **5-6**: 11–13.
- Hebda G., Gierlasiński G., Wolski A. 2016. *Orsillus depressus* (Mulsant & Rey, 1852) (Hemiptera: Heteroptera: Lygaeidae) – pierwsze stwierdzenie na Dolnym Śląsku. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **10**: 23–24.
- Hebda G., Melke A., Plewa R., Szafraniec S., Rutkowski T. 2016. Nowe stanowiska korowcowatych (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) w Polsce. *Acta entomologica silesiana* **24** (online 010): 1–10.
- Hebda G., Olbrycht T. 2016. *Oxycarenus lavaterae* (Fabricius, 1787) (Hemiptera: Heteroptera: Oxycarenidae) – gatunek nowy dla fauny Polski. *Wiadomości Entomologiczne* **35**: 133–136.
- Jordan K.H.C. 1944. Neue und seltene Funde schlesischer Wanzen. *Zeitschrift für Entomologie* **19**(3): 5–7.
- Kment P., Štys P., Exnerová A., Tomšík P., Baňář P., Hradil K. 2009. The distribution of *Tropidothorax leucopterus* in the Czech Republic and Slovakia (Hemiptera: Heteroptera: Lygaeidae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **94**: 27–42.
- Korányi D., Kondorosy E., Markó V. 2018. First record of *Psallus assimilis* in Hungary (Hemiptera: Heteroptera: Miridae). *Opuscula Zoologica (Budapest)* **49**: 17–22.
- Korcz A. 2010. Nowe stanowiska rzadziej spotykanych w Polsce gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **2**: 19–34.
- Lanzke A., Polentz G. 1942. Beiträge zur Kenntnis der schlesischen Wanzen. *Zeitschrift für Entomologie* **19**(1): 11–14.
- Lis B. 2001. Nowe stanowiska rzadkich w faunie Polski gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Przeegląd Zoologiczny* **45**: 89–93.

- Lis B. 2017. Nowe stanowiska pluskwiaków różnoskrzydłych (Heteroptera) rzadko wykazywanych z Polski. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **11**: 47-50.
- Lis B., Dubiel G. 2013. *Acetropis longirostris* Put. i *Oxycarenus pallens* (H.-S.) – dwa gatunki pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) nowe dla fauny Polski, z wykazem gatunków zebranych w okolicach Bystrej w Beskidzie Śląskim. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **7**: 33-44.
- Lis B., Lis J. A. 2009. Nowe stanowiska Heteroptera z uwagami taksonomicznymi oraz nowymi danymi o biologii wybranych gatunków. I. Aradoidea, Coreoidea, Pentatomoidea. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **1**: 1-49.
- Lis B., Stroiński A., Lis J. A. 2008. Coreoidea: Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae. *Heteroptera Poloniae* **1**: 157 ss.
- Lis J.A. 1990a. Flat-bugs (Heteroptera, Aradidae) of Poland - a faunistic review. *Polskie Pismo Entomologiczne* **59**: 511-525.
- Lis J.A. 1990b. *Aradus aterrimus* Fieber, 1864 - nowy dla fauny Polski gatunek pluskwiaka oraz trzecie stanowisko dla *A. truncatus* Fieber, 1861 (Heteroptera, Aradidae). *Przegląd zoologiczny* **34**: 279-280.
- Lis J. A. 1990c. Shield-bugs of Poland (Heteroptera, Pentatomoidea) – a faunistic review. Pentatomoidea. *Annals of the Upper Silesian Museum (Entomology)* **1**: 5-102.
- Lis J.A., Lis B., Ziaja D.J. 2012. Pentatomoidea, część I (Plataspidae, Thyreocoridae, Cydnidae, Acanthosomatidae, Scutelleridae). *Heteroptera Poloniae* **2**, 145 ss.
- Łomnicki M. 1882. Pluskwy różnoskrzydłe (*Hemiptera-Heteroptera*) znane dotychczas z Galicji. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **16**: 37-55.
- Péricart J. 1998. Hemiptères Lygaeidae euro-mediterranéens. Vol. 1. *Faune de France* **84A**. Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles, Paris, 468 ss.
- Scholtz H. 1847. Prodröm zu einer Rhynchoten Fauna von Schlesien. *Übersicht der Arbeiten und Veränderungen der Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur* [**1846**]: 104-164.
- Scholtz M. F. R. 1931. Verzeichnis der Wanzen Schlesiens. *Entomologischer Anzeiger Wien* **11**: 79-82, 99-102, 117-120.
- Smreczyński S. 1907. Zbiór pluskwiaków Prof. Dra Stanisława Zaręcznego. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **40**: 46-71.
- Smreczyński S. 1908. Dodatek do spisu pluskiew S. P. Prof. B. Kotuli. *Sprawozdania Komisji Fizyograficznej PAU* **43**: 1-11.
- Smreczyński S. 1954. Materiały do fauny pluskwiaków (Hemiptera) Polski. *Fragmenta Faunistica* **7**: 1-146.
- Stobiecki S. 1886. Materyjały do fauny W. Ks. Krakowskiego. Cz. I. Pluskwiaki (*Hemiptera*), Szarańczaki (*Orthoptera*) i Mięczaki (*Mollusca*). *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **49**: 126-161.
- Stobiecki S. 1915. Wykaz pluskwiaków (Rhynchota) zebranych w Galicji Zachodniej i Środkowej. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **49**: 1-96.
- Strawiński K. 1960. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera-Heteroptera) śródleśnych środowisk z roślinnością kserotermiczną w okolicach Łabuń (pow. Zamość). *Ekologia Polska B* **6**: 140-159.
- Stroiński A. 2001. A faunistic review of Polish species of the superfamily Coreoidea (Hemiptera: Heteroptera). *Annals of the Upper Silesian Museum, Entomology* **10**: 63-120.
- Szulczewski A. 1913. Beitrag zu einem Verzeichnis der Posener Rhynchoten (Hemiptera). *Deutsche Entomologische Zeitschrift* **3**: 307-314.
- Taszakowski A., Górczyca J. 2018. Terrestrial truebugs (Hemiptera: Heteroptera) of the Eastern Beskidy Mountains – origin of fauna. *Monographs of the Upper Silesian Museum* **8**: 1-160.
- Taszakowski A., Kolak G. 2015. Drugie stwierdzenie *Oxycarenus pallens* (Herrich-Schaeffer, 1850) (Hemiptera: Heteroptera: Oxycarenidae) na terenie Polski. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **9**: 7-8.
- Taszakowski A., Szczepański W.T. 2015. Nowe stanowiska pięciu gatunków Aradidae (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **9**: 3-6.
- Taszakowski A., Hebda G., Pastrykiewicz M., Regner J. 2017. Nowe stanowiska *Pyrrhocoris marginatus* (Kolenati, 1845) (Heteroptera: Pyrrhocoridae) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **11**: 81-83.
- Wachmann E., Melber A., Deckert J. 2007. Wanzen. Band 3. Pentatomomorpha I. Aradidae, Lygaeidae, Piesmatidae, Berytidae, Pyrrhocoridae, Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae. *Tierwelt Deutschlands* **78**, Goecke & Evers, Keltern, 272 ss.
- Wachmann E., Melber A., Deckert J. 2008. Wanzen. Band 4: Pentatomomorpha II: Pentatomoidea:

Cydnidae, Thyreocoridae, Plataspidae, Acanthosomatidae, Scutelleridae, Pentatomidae. Goetze & Evers, Keltern 2008. 230 ss.

tera: Aradidae) w polskich Sudetach. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **10**: 9–12.

Zajac K. 2016. Pierwsze stwierdzenie *Aradus truncatus* Fieber, 1860 oraz nowe obserwacje *Aradus depressus* (Fabricius, 1794) (Hemiptera: Heterop-

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

SUMMARY

New records of rare and interesting species of terrestrial true-bugs (Hemiptera: Heteroptera) in Poland

This paper presents new stations of sixteen more rare and interesting species in Poland. In addition, in the case of *Phimodera humeralis*, unpublished data was also presented (based on the collections of the Adam Mickiewicz University in Poznan). The new host plant of *Tropidothorax leucopterus* and critical remarks on the key to Polish species of the genus *Psallus* were also provided in this work.
